

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, péntek 1908. május 1.

99. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vicolo dell'Ospedale. (Uj Wurzer ház). I. em.

Szerkesztőség telefonszáma 229. - Nyomdai telefonszáma 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Nevelésrendszer.

Kár, hogy Max Nordau nem köztünk él, mert akkor „Die konventiellen Lügen der Kultur Menschheit“ című művének valamelyik részében bizonyára helyet szorított volna a tanítóképzői mizériáknak is, vagy talán külön fejezetet szentelt volna a tanítóképzés terén nálunk hangoztatott és tényleg előforduló conventionális hazugságoknak. De nemcsak afféle savanyu ember, mint Nordau írta epébe mártott tollal a tanítóképzőről, hanem bárkit, még a legbékétűrőbb embert is, akinek valaha dolga volt tanítóképzővel, kihoz sodrából annak a rövidlátó, lelketlen módszernek látása, amelyet nálunk a jövődö nemzedék nőnemű oktatóinak kiszemelése körül követnek.

Tudvalevő, hogy jöllehet már báró Eötvös József hirdette, hogy akit az isten megver, abból leszen iskolamester, az utóbbi években olyan nagy számban léptek a nők tanítóői pályára, hogy lehetetlen őket mind elhelyezni és százával vannak állásnélküliek. A szellemi proletárság elterjedése nem kis veszélyt rejtve magában, a bölcsök tanácskozni kezdtek, hogy miképp lehetne segíteni a bajon.

Józan ember azt hinné, hogy ha tényleg tultermelést eredményeztek a tanítóképzők, akkor egyszerűen be fogják zárni ezeket az iskolákat, vagy legalább is nagy részüket, és így az adózó polgárság felszabadul az iskolafentartás költségei alól. De ne adj isten! A bölcsök azt határozta, hogy jöllehet a tanítóképzők fölsőleges tatarókat nevelnek, az iskolák tovább is fenmaradnak, csak a tanulók számát fogják valamiképp csökkenteni. A józan ember ismét azt hinné, hogy ha arról van szó, hogy a tanulók számát apasztani kell, akkor a jelentkezők közül ki fogják válogatni a tanítóői pályára leginkább alkalmasakat. Naiv hit!

Ha arról volna szó, hogy ki őrizze, gondozza a birkákat, teheneket, lovakat, akkor még helyén való lenne a feltevés, hogy a jelentkezők legjavát fogják kiválogatni, de ha gyermekeink oktatóiról van szó, akkor jó minden ép-kéz láb ember.

Tulzás nélkül állíthatjuk, hogy a tanítóképzőkbe való felvétel körül teljesen elhibázott rendszer uralkodik. Ha egy kitűnő eszű, arany kedélyű, de protekció nélküli szegény leány, aki bizonyára ambícióval élne tanítóői hivatalának, és egy ugynevezett jobb család elkenyveztetett, mindennek inkább mint tanítóőnek való sarjadéka jelentkezik egyszerre felvételre, akkor bizonyára az utóbbit veszik fel, mert valami pártfogója, „kijárja” neki az intézetbe való felvételt. Hogy azután milyen lesz a tanítóői anyag, hogy az a finnyás természetű büszke kisasszonyka fog-e odaadólá mint egy másik anya banni a gondjaira bizott apró népességgel, ahhoz senkinek semmi köze. Legkevesebb köze mindenesetre az adózó polgárságnak van, melynek pénztéből tartják fen a képzőket.

Tetézi a bajt, hogy a közönség nincsen tájékozódva a képzőviszonyok felől. Herodotos szerint a régi perzsáknál a gyermekeket öt éves koruktól 20-ik éves korukig három dologra tanították: lovaglásra, ijjívésre és igaz mondásra.

Nálunk más a tanrend, de a régi perperzsáknál nem fordulhatot telő hogy az igazságot arcul csapva a tanítók félrevezessék a tanítványokat. Emléksznék, hogy néhány évvel ezelőtt még a helybeli felsőbb leányiskola értesítőjében is olvastuk, hogy a felsőbb leányiskola képesít a tanítóképzőre, ami az adott viszonyok között hamisságszámba ment. Most már nem hirdeti a leányiskola a képzőt, de szerintünk még ez sem a helyes mód. A taná-

roknak tanárnőknak fel kellene világosítani a tanítványokat a képzőkbe való felvétel nehézségeiről és különösen arról, hogy nagy protekció nélkül kárba vész fáradságuk tanulási és majdan tanítási pályájuk megkezdése körül.

Miután minden országban és így nálunk is a szegény emberek vannak tulnyomó számban, bátran állíthatjuk, hogy a mai adórendszer mellett az állam által fentartott vagy segélyezett intézeteket tulajdonképpen a szegény emberek adófilléreiből tartják fenn, vagy támogatják. Szomorú dolog ilyen körülmények között, hogy a tanítóőképzőkben a szegény nép pénze arra szolgál, hogy nagyobb részt uri családok csemetéi a szépet a hasznossal egybekötve eltölthessék bakfis éveiket és ha egy szegény, de minden tekintetben derék leány jelentkezik a felvételre, akkor talán megengedik, hogy a felvételi vizsgának csufolt examenre jöjjön, de ott aztán kéréllhetetlenül elbukik, mert szegényke nem tudta, hogy nálunk csak a birkák és egyéb négylábú állatok őrzésére és gondozására szokták a legalkalmasabbakat kiválogatni, a gyermekekhez jó minden ép kéz-láb ember — ha protekciója van. Ez az öngyilkos rendszer természetesen csak azért állhat fenn, mert nálunk az „okos” ember csak magánügyeivel foglalkozik és a ki esetleg közügyekkel is törődik, azt idealistának mondják és számárnak gondolják, mert nagyon is ráillik Goethe mondása:

Wer dem Publikum arbeit, ist ein [armes Tier,
Er quält sich ab, niemand dankt ihm [dafür.

A fiumei francia konzul nyilatkozata.

Monsieur Richard — a magyarok barátja.

A *Tengerpart* április 23-iki számában vezetőkben foglalkozott Pierre Richard fiumei franciakonzulnaka Moniteur du Commerce-ben megjelent közleményével, amely a konzulnak Horvátországról szóló jelentését tartalmazta Fiumével kapcsolatosan.

A francia konzul most levelet intézett hozzánk, amelyben felvilágosítással szolgál közleményéről.

A levelet szó szerint itt adjuk:

Consulat de France Fiume, le 27 avril 1908.
à Fiume
(Hongrie)
et pour la
Croatie-Slavonie.

Monsieur,

Votre journal a publié dans son No. du 23. avril un article intitulé „Monsieur Richard”, auquel je dois répondre.

Vous prétendez que j'ai écrit un article dans un journal français. Cela est faux: je ne suis pas journaliste, je suis Consul Général de France et, comme tel j'envoie des rapports à mon Gouvernement.

Lorsqu'il trouve intéressants les rapports de ses agents diplomatiques et consulaires, il les publie de sa propre autorité sous forme de brochures annexées au Moniteur Officiel du Commerce. Est il besoin d'ajouter, que le Gouvernement de la République Française ne fait pas paraître sous son patronage des écrits contenant un seul mot susceptible de froisser un pays-ami?

Vous dites, que j'ai parlé de l'oppression, que la Hongrie ferait subir à la Croatie. Cela est faux. Je n'ai jamais exprimé que des opinions sympathiques à la Hongrie, que j'aimais avant d'y venir, et à Fiume on j'ai reçu si bon accueil.

Vous dites, que j'ai déploré la prospérité de Fiume, parce qu'elle a ruiné les ports croates. Cela est faux. Il est évident, que la Hongrie a grandement raison de concentrer ses efforts sur Fiume et j'ai seulement indiqué, d'après une opinion de la chambre de commerce de Fiume — que la compensation désirable pour le littoral hungaro-croate serait la création d'un chemin de fer — dont on s'occupe du reste en ce moment — qui en reliant la Dalmatie à Fiume, augmenterait encore la prospérité du grand port hongrois.

Vous dites, que je me suis fait l'ami des Croates et que mes études ont été faites dans leur intérêt. Cela est faux. Je suis indistinctement l'ami de tous les habitants du Royaume de Hongrie, je ne me mêle point des querelles, qui les divisent et mes études faites dans l'intérêt exclusif des Français, ne contiennent aucune appréciation — désobligeante ou non — pour qui que ce soit.

Ma juridiction consulaire comprend Fiume, son territoire et la Croatie-Slavonie, je n'ai le droit de m'occuper dans mes rapports que de Fiume, de son territoire et de la Croatie-Slavonie. Je suis donc obligé de limiter à ce territoire mon action en faveur des rapports franco-hongrois, auxquels je suis tout acquis.

Je devais rétablir la vérité sur ces points, qui intéressent mon pays et ma fonction. Quant aux expressions, que contient votre article à l'égard de ma personne, je n'en fais point cas.

Pierre Richard

Consul Général de France
à la résidence de Fiume,
avec juridiction consulaire
sur le territoire de Fiume
et sur la Croatie-Slavonie.

Monsieur le Directeur
du Journal „A Tengerpart“

Fiume.

Magyarul:

Tisztelt Uram!

Lapjának április 23-án megjelent száma „Monsieur Richard” cím alatt egy cikket hoz, amelyre kénytelen vagyok válaszolni.

Nem helyes, hogy egy cikket tettem volna közé egy francia lapban. Nem vagyok hírlapíró, hanem Franciaország főkonzulja, és mint ilyen, kormányomnak teszem jelentéseimet.

Amennyiben ez diplomáciai és konzuli alkalmazottaink jelentéseit érdekeseknek minősíti, azokat a Moniteur Officiel du Commerce-hoz csatolt füzetek alakjában adja ki saját elhatározásából. Talán nem szükséges hangsúlyoznom, hogy a Francia Köztársaság kormányja nem tétet közé védnöksége alatt olyan cikkeket, amelyek csak egyetlen egy szót is tartalmaznának, amely egy vele barátságban élő államot sértethetne.

Az ön cikke szerint arról szóltam volna, hogy Magyarország elnyomná Horvátországot. Ezt nem mondtam. Soha más, mint rokonérzelemről tanuskodó véleményt nem nyilvánítottam Magyarországról, amelyet már akkor is szerettem, mielőtt idejöttem volna és amelyet szeretek itt Fiumében is, ahol oly szives fogadtatásban részesültem.

A cikk azt mondja, hogy Fiume felvirágzásán sajnálkoztam, mert elnyomta a horvát kikötőket. Ez sem áll. Nyilvánvaló, hogy Magyarországnak teljesen igaza van, midőn Fiuméra összpontosítja törekvéseit. Csak azt jegyeztem meg — a fiumei kereskedelmi kamara véleménye alapján, — hogy a magyar-horvát tengerpart számára kompenzációképpen kívánatos volna egy vasut létesítése, — mely tervvel különben most foglalkoznak is — amely, összekötve Dalmáciát Fiumével, a nagy magyar kikötő felvirágzását még növelné.

Nem helyes, hogy a horvátok barátjává szegődtem volna és hogy tanulmányom az ő érdekükben

íródott volna. Megkülönböztetés nélkül barátja vagyok Magyarországnak minden lakosának, nem avatkozom az őket elválasztó vizsályokba, és tanulmányom, amely a franciák kizárólagos érdekében készült, nem tartalmaz bárkire nézve is semminemű, akár barátságos, akár más értékelést.

Konzuli joghatóságom Fiuméra, annak területére és Horvát-Szavonországra terjed ki, tehát csak Fiumével, annak területével és Horvátországgal van jogom jelentéseimben foglalkozni. Ennélfogva kénytelen vagyok a francia-magyar forgalomnak általam is hón óhajtott fellendítése érdekében folytatott akciómát a magyar állam ezen területére korlátozni.

Kötelességem volt, e tényeket illetőleg, mint a melyek hazám és működésemet érintik, a való tényállást felderíteni és nem reflektálok azon kifejezésekre, amelyeket cikke személyemre vonatkozólag tartalmaz.

Richard Péter
Franciaország főkonzulja
Fiumeszékhelyvel, Fiume
területére és Horvát-
Szavonországra feletti
konzuli joghatósággal.

Szívesen vesszük tudomásul Richard főkonzulnak Magyarországnak iránt érzett rokonszenvét és kijelentjük, hogy cikkünk nem a főkonzul személye ellen irányult. Őt sérteni, vagy bántani semmi okunk sem lett volna.

A főkonzul levelében kijelenti, hogy ő Franciaország főkonzulja nemcsak Fiumében, hanem Horvát-Szavonországnak is s hogy távol állt tőle a Magyarország és Horvát-Szavonországnak közötti viszonyba beleavatkozni.

Ezt mi teljes megnyugvással tudomásul vesszük és reméljük, hogy a főkonzul további ittlete alatt közelebből is megfogja ismerni Magyarországnak jóindulatú közgazdasági politikáját Horvátországgal szemben.

UJDONSÁGOK.

Lapunk legközelebbi száma a holnapi munkásünnep miatt szombaton délután a rendes időben jelenik meg.

— **A representaza ünnepe.** A városi képviselőtestület május elsejére való tekintettel holnap nem tart ülést.

— **A városnak nincsen pénze.** A városi pénzügyi bizottság tegnap Smoquina A. F. einöklésével ülést tartott, amelyen több városi pénzügyi kérdésben határozott. Az ülés legérdekesebb határozata az volt, hogy Sirola Albert városatyának egy a representanzában tett javaslatára, hogy a város létesítsen Mlakán vásárcsarnokot, azt határozta, hogy a javaslat elvetését fogja a representanzának ajánlani, mert a városnak nincsen pénze.

— **Miniszeri biztos a fiumei kereskedelmi iskolánál.** A vallás és közoktatásügyi miniszter a fiumei felső kereskedelmi iskolához az ideai érettségi vizsgálatokra Kövesligethy Radó dr. budapesti tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanárt nevezte ki.

— **Vörös május ünnepe.** Az év legszébb, legpoétikusabb korszakának: május hónapjának küszöbén állunk. Május a bimbózkodást, a zöldellő vetést, derűs napsugárt, enyhe fuvalmat, a tavaszt, az ifjúságot, a reménységet jelenti. Föltárulnak az ablakok és betódul a friss levegő az emberlaktá rejtekek minden zugába. Az ember ismét a természet ölébe kíváncskodik. A szabadban nem korlátozzák az embert az utcák emeletes bástyái. Az éltető, üde levegő feszíti a mellett s a tekintet szabadon röptül a mosolygó ég fölé. Ez a tavasz varázsa. Ez a május költészete! Május elsejét a tömeges ünnepül foglalta le az egész világon a nemzetközi szociáldemokrácia. S ünnepe lesz ez a nap a fiumei szociáldemokratáknak is. A szervezett munkásság holnap reggel gyülekezik a Giardino pubblico előtt s onnan fél 9 órakor tüntető felvonulásra indul. A menet a Corsia Deákon, Zichy-téren, Szápary-rakparton, Lidó-utcán, Porto-utcán, Canale-utcán, Scarpatéren, Corson, Govsrno-utcán végig vonul a Fenice-szinkörbe, ahol népgyűlés lesz. Több szónok május 1-je jelentőségéről fog itt beszélni. Délután fél 3 órától este fél 8 óráig népnépnep lesz a Giardino publicóban, ahol a városi zenekar fog játszani s különböző mulattató és szórakoztató dolgot rendeznek. A kertbe 20 fillér fejében bárki beléphet. Ezt a pénzt jóté onycélra fordítják.

— **Pénzhamisítók Fiumében.** A pólai rendőrség a minap szervezett pénzhamisító bandát fedezett fel, amelynek tagjai az egész tengerpartokra terjesztették ki működésüket. A

megindított vizsgálat megállapította, hogy a hamisítók főképpen egy és öt koronások gyártásával foglalkoztak. A rendőrség házkutatást tartott a hamisítóknál, ahol 290 darab hamisított egy koronást találtak. Kihallgatták Struia Mária 37 éves asszonyt, akinek vallomásából megállapították, hogy a hamisítók főfőszke Fiumében van, ahol Struia Máriaék ezelőtt osztériája volt. A pólai rendőrség erre kiterjesztette a vizsgálatot Fiuméba s kedden két pólai titkos rendőr kezdte meg a nyomozást Fiumében. A vizsgálat szálai Szusákra vezetnek, ahol egy Tomljanovics nevű vasutas házában Struina János 36 éves korcsmárosnál megtalálták a hamisítók gyártására használt gépet és a szükséges anyagokat. Ezenkívül 150 darab hamis 5 koronást foglaltak le s Struiát letartóztatták. Kiderítették, hogy a hamisítók Bonafé János, a Whitehead féle torpedógyár mechanikusa gyártotta, akit egy hónappal ezelőtt letartóztattak, mert a Rubinich féle műszaki irodában több rendbeli lopást követett el s ez idő szerint betegség miatt a kórházban fekszik. A rendőrség valószínűnek tartja, hogy a pénzhamisító bandának még több tagja van. A vizsgálat folyik.

— **Hajóparancsnokok konfliktusa.** A lapunk tegnapi számában ezen a címen megjelent közleményre illetékes helyről közlik velünk, hogy Schubert kapitány az Atlantica hajóosztásaság feltételeit természetesen vállalta, mert kimutatta, hogy azok egyáltalában nem voltak megalázók, amint azt az angol kapitányok egy elsiétt váddal elhithetni igyekeztek.

— **Fiume és Szombathely.** Alig mult egy esztendő azóta, hogy a fiumei tifuszjárvány kezdett alábbhagyni, ime, az ország egy másik városában ütötte fel a fejét s nem kevesebb áldozatot kíván, mint Fiumében. Rémes arányaiban csak most kezd kibontakozni a szombathelyi tifuszjárvány. A lapok közléséből világos, hogy a legutóbbi fiumei és pécsi járvány óta, ehhez hasonló mérvű epidemi nem pusztított nálunk. A szombathelyi eset szomorú fényt vet közegészségügyi állapotainkra s mindennél erősebben sürgeti a közegészségügyi igazgatás terén életbeléptetendő radikális reformokat. E reformoknak a közegészségügyi törvény alapos revíziójával kellene kezdődnie és a talajt, ivóvizet s légkört oly védelemben kell részesíteni, amely azok mindennemű megfertőzését lehetetlenné teszi. A szombathelyi járvány hivatalosan bevallott oka a vízvezeték és az ivóvíz fertőzöttsége, de kétségtelen, hogy nagy része van a járvány előidézésében annak a körülménynek is, hogy a talaj nagy része alávan mosva s az esővíz esetleg a temetőknél átsűrődve okozza a talajnak s ennek folytán a talajviznek is fertőzöttségét, mint a hogy ez nem régiben Fiumében történt. S ez az eset ismét erős érvelést szolgáltat a halotthamvasztás eszméje híveinek, akik át vannak hatva attól a meggyőződéstől, hogy a közegészség egyik legnagyobb fontosságú ügyének a holtak eltakarításának legideálisabb és legtekélyesebb módja: a crematio. S ezt az eszmét nálunk Magyarországon elpusztítani igyekeznek. Kicsinyesszemponokból akarják terjedésének útját állani. Pedig e kérdés elől ma már kitérni nem lehet.

— **Robbanás a kivándorlási palotában.** A késő délelőtti órákban hatalmas gőzfelhő borította el a kivándorlási palota főzőhelyiségét. Egy nagyarányú főző üst — eddig ismeretlen okból — felrobbant s a forró gőz csakhamar nagy tömegben gomolygott elő. A gőzcsap elzárása után megrémülve látták, hogy az üst oldala ketté szakadt. Az azonnal meg-ejtett vizsgálat megállapította, hogy a szegecselésnél történt baj, mert az apró nittelő szegek elpattantak. Az eredeti okot azonban nem tudták megállapítani. Lehetségesnek tartják, hogy a kazánüst nem felel meg annak a négy atmoszfériai nyomásnak, amelynek jelezve is van. Hegedűs Valér, a kormányzóság kivándorlási előadója is megjelent a baleset helyén, s intézkedett, hogy az erősen megsérült üst elkülönítve maradjon, amíg Budapestről a szakértők, akiket telefon útján hívtak, meg nem érkeznek. Bajza Aladár kivándorlási felügyelő utasítására a rendőrség is megindította a vizsgálatot.

— **A kikötőből.** Érkezett: „Arimatea” osztrák gőzös Buenos-Ayresből 3500 tonna lennel; „Medea” osztrák gőzös Szmirnából 320 tonna vegyes áruval; „Margherita” osztrák gőzös Triesztből 240 bál gyapottal; „B. Kemény” magyar gőzös Santosból üresen; „Adria” magyar gőzös Tangerből 400 tonna vegyes áru-

val; „Rákóczi” magyar gőzös Velencéből 120 tonna vegyes áruval. Indult: „Flink” osztrák gőzös Sebenicoba üresen; „Douro” angol gőzös Londonba 510 tonna lisztel, 100 tonna fával és 200 tonna vegyes áruval; „Andrássy” magyar gőzös Marseilleba 210 tonna vegyes áruval és 230 tonna fával; „Java” angol gőzös Neworleansba 5300 tonna cukorral; „Kossuth Ferenc” magyar gőzös Konstantinápolyba üresen.

— **A városi zenekar hangversenye.** A városi zenekar igazgatósága közli, hogy a május elsejére hirdett esti hangversenyt, a hűvös időjárásra való tekintettel elhagyta. Kedvező idő esetén az elmaradt esti hangverseny helyett vasárnap délelben fog játszani az Adamich-téren.

— **A fiume-abbáziai omnibus-vonal menetrendje** e hó 7-ével a következőképpen változik:

Indulás Fiuméből Abbáziába naponként d. e. 9:30 és 11:30 órakor, d. u. 2:30, 4:30 6:30 órakor.

Indulás Abbáziából Fiuméba naponként d. e. 1:30 órakor és d. u. 12:30, 3:15, 5:30 és 7:30 órakor.

Jegyek a hajón kaphatók. Menetdíj 20 fillér.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt levelezőlap vagy telefon útján szíveskedjenek nekünk bejelenteni.

Színházi morzsák.

A finnyás Bobby.

Van Szentgyörgyi Lenkének, a színház bájos primadonnájának egy aranyos okos kis kutyája: Bobby! Valósággal játszópajtása ő a Szentgyörgyi lányoknak. Őszinte sajnálatunkra Bobby urfi most nem aktív tagja fiumei művészársaságunknak, mivelhogy ő kelme ez időben a fővárosban üdül és kurát tart. A kis Bobby persze kitűnő ellátásban részesült Lenkéknél, elsörendű kosztot és kovártelet kapott és még fizetnie sem kellett érte. Minden délelőtti tíz órai virslit vett neki Lenke. Eleinte magával vitte a hentesboltba, lezsurrt mindennap egy 10 fillérest a hentesnek Bobby pedig a szájában hazahozta a virslit és otthon jól elköltötte.

Idővel azután, — hiszen olyan okos kis dögöcske volt a Bobby, — csak a szájába tette Lenke a tíz fillérest, és a kutya bekullógott egyedül a hentesboltba, megkapta a virslit és hozta haza magának.

Jó idő mulva bemegy egyszer Lenke a henteshez, aki alázatosan kérdezi tőle, hogy miért nem volt már Bobby oly régen virslitért nála. Lenke persze elcsodálkozik. Hiszen ő mindennap hűségesen szájába adta a pénzt. Haza megy és kikutatja a dolgot. Hát képzeljék: mit csinált Bobby a pénzzel? A virslit már nem ízlett az ő kényes guszttusának, két hétig féretette az öt krajcárakat, összegyűjtötte, és vett érte egy adag libamájpástétomot.

Ujházi mester Abbáziában.

A mester már két hete Abbáziában üdül. Itt töltte gyöngékedéseinek utolsó napjait, sőt már teljesen felgyógyult súlyos betegségéből.

Reggelenként, — mert most mirabile dictu! — korán kel fel a mester, kiül a Hotel Quarnero gyönyörű kávéházi teraszára és szemügyre veszi az összes szép asszonyokat.

Természetesen Abbáziában sem hagyja el remek humora Ujházy mestert. Így a vendéglőben, — ahol a pincérek kövekezetesen olaszul beszélnek vele, — nem tudván olaszul, így rendelte meg a maccaronit:

— Anch'io sono maccaroni!

Az olasz nyelv nehézségeit zenei ösméremeteivel sikerült leküzdeni. Ugyanis, ha azt akarta mondani a pincérnek, hogy siessen, büszkén odavágta:

— Marha! Allegretto!

A mult héten egy ebédje után fizetni akar a mester. Előveszi tárcáját és kivág egy 100 koronás bankót. A fizető pincér elbámult és nagyon nézegette a százkoronás papírpénzt, mire a mester dühösen rászól, hogy:

— Te marha! Buona notte!

A mi jó éjszaka felét jelent, holott a mester azt értette alatta, hogy „jó a bankóta.”

Micro.

SZÍNHÁZ.

— **Gül baba.** Tegnap este Martos Ferenc és Huszka Jenő még ma is népszerű szép zenéjű operettje *Gül Baba* került színre, *Szentgyörgyi* Lenkével és *Borbély* Lilivel a főszerepben. Gábor diák *Szentgyörgyi* Lenkének a legjobb szerepei közé tartozik s a fővárosban a Királysínházban ezzel aratta legnagyobb sikereit. Nem is csoda. A szerephez szükségesek köztül egy sem hiányzik benne. Dőlő termetű, temperamentumos, s úgy táncol, mint tán senki Nagymagyarországon. A hangjának pedig a legjobban megfelelnek Gábor diák énekszámai. A közönség nagy elismeréssel adózott neki s többször kellett ismételnie. *Borbély* Lili Leila szerepében most mutatta meg először, hogy kiforrott énekesnő. A hangja lágy, kellemes és tisztán csengő. *Rubos* Árpád is egyik legjobb alakítását mutatta be *Mujkó* cigány szerepében. Jók voltak *Farkas* Béla, *Bérczi* Gyula, *Cseh* Iván, *Váradi* Márton és *Havassy* Szidi is. Az ensemble jó volt.

— **A dollárkirálynő** szombati bemutatójára teljesen elkészült már Balla Kálmán fiúmei szintársulata. A szenzációs hatású, bájos zenéjű operette pompás kiállításban, pazar díszletekkel és csillogó kosztümökkel felszerelve éri meg diadalmas hódító bemutatkozását. A darabot *Rubos* Árpád, operett rendező tanította be és Müller Mátyás, a színház kiváló karnagya fogja dirigálni. John Condert, a szenttrósti elnökét *Bérczi* Gyula, Alice leányát *Bándi* Rózi, Daisy Grayt *Borbély* Lili, Dénest *Cseőregh* Jenő, Schlick bárót *Váradi*, Olgát *Szentgyörgyi* Lenke, Tom-ot *Cseh* Iván, Miss Trampont pedig *Havassy* Szidi, vagyis az összes főbb szerepeket mind a színház első rangú tagjai átszák. *Fall* Leo ezen kitűnő operettjének a *Dollárkirálynő*nek csak nem régebben volt Budapesten a premiéréje, általános nagy sikerrel ugy a sajtó, mint a közönség részéről. A szövege igen mulatságos és majdem minden helyzete halálra kacagtató. Előreláthatólag a fiúmei *Fenicse* színházban is hosszú életű, emlékezetes pályát fog megfutni a *Dollárkirálynő*, melynek szombati bemutatójára különben a kedvesményes jegyek nem érvényesek. Ma csütörtök este, a husvét ünnepeken óriási sikerrel adott repriz, az *Aranyvirág* van műsoron.

Színházi heti műsor.

Péntek, május 1-én: *Varázskeringő*.
Szombat, május 2-án: *Dollárkirálynő*. (Először).
Vasárnap, május 3-án délután: *Tündér Ilona*.
Vasárnap este 8 órakor: *Dollárkirálynő*. (Másodszer).

Fenicse színház Fiume.

Bérlés 12. szám, páros.
Csütörtök, 1908. április hó 30-án:
Kedvezményes jegyek érvényesek.
Szentgyörgyi Lenke felléptével

Aranyvirág.

Operette 3 felvonásban. Írta: Marfos Ferenc. Zenéjét szerzte: Huszka Jenő.

Személyek:

Potyoviev Danilo herceg	Bérci Gyula
Beppo)	Váradi Márton
Sylvio) hajóslegények	Horváth Károly
Carlo)	Turányi Alajos
Aranyvirág)	Szentgyörgyi Lenke
Tina) utcai	B. Horváth Erzsé
Lola) táncosnők	Szőnyi Ilona
Carola)	Dornai Juci
Stone Ellen) amerikai	Cseh Iván
Gaudi Harry) milliomosok	Bándi Rózi
Egy tapasztalatlan ifjú	Turányi Alajos
Fogados	Farkas Béla

Táncosnők, matrózok, katonák, nép stb.

Történik Nápolyban az 1. és 3. felvonás a tengerparton, a 2. egy nemzetközi nagyfogadó csarnokában ma.

Az előadás kezdete este 8 órakor.

TAVIRAT. TELEFON.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, április 30. A képviselőház mai ülésén *Justh* Gyula elnökölt. Az ülés megnyitása után felolvassák *Hencz* Károly leveleit, melyben bejelenti, hogy a jegyzői tisztségről lemond. Helyette új jegyzőt fognak választani. Ezután a bizottságok tagjait választják meg. Minden bizottságba a hivatalos jelöltek jutottak be. *Maniu* Gyula megokolja az elnök elleni bizalmatlansági indítványát.

Bozóky Árpád az elnöki fizetések megszüntetése ügyében tett javaslatát indokolja.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter felszólalása után a Ház elhatározza, hogy indítványokat nem veszi tárgyalás alá és bizalmat szavaz az elnökségnek.

Ezzel az ülés véget ért.

A Polónyi-Lengyel pör.

BUDAPEST, apr. 29. A Lengyel-Polónyi pör tárgyalásán ma megjelent a román képviselőház alelnöke, aki a tárgyalás meghallgatására jött Budapestre. A tanúk kihallgatását ma folytatták. Kihallgatták *Schmidt* György gyárost aki kijelentette, hogy csakis mint ügyvéd áll rendelkezésére. A tárgyalást ezután felfüggesztette az elnök.

Fegyelmi Zsitvay ellen?

BUDAPEST, ápr. 30. A képviselőház folyosóján a függetlenségi képviselők ma izgatottan tárgyalták a Polónyi-Lengyel ügyet s szokatlan hangon bírálták *Zsitvay* elnök működését, aki szerintük elfogultan viselkedik. Hír szerint *fegyelmit fognak kérni Zsitvay elnök ellen*.

A Ház szünetel.

BUDAPEST, április 30. A képviselőház holnap és szombaton nem tart ülést. A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

Türr István nagybeteg.

BUDAPEST, ápr. 30. Türr István tábornok, aki Budapestre érkezett, halálosan megbetegedett a Hungária szállóban.

A dánosi gyilkosság tárgyalása.

BUDAPEST, április 30. A dánosi rablógyilkosság ügyében ma folytatták a tárgyalást. A tárgyalás előreláthatólag még két hétig fog tartani.

Az Etna tüzet hány.

RÓMA, ápr. 30. Ideérkezett jelentések szerint az Etna ma reggel óta tüzet hány s nagy látványosság ömlik belőle. A szomszéd községek lakói rémülettel menekülnek. A környéken folytonos földrengés érezhető.

Felelős szerkesztő: Murai Jenő.
Szerkesztő: Fodor Oszkár.

Elutazás miatt alig használt kitűnő karban levő teljes

halószoba, ebédlő uriszoba

és konyhaberendezés jutányos áron eladó. Megtekinthető naponként d. e. 9—12 d. u. 1/2—5 óráig Via Salute 5 III. em.

Épületfák és építkezési

anyagok eladók Schiffer Miksa olajgyár építkezésénél Fiume, Pioppi.

A „Pannonia”
kávéházban

FIUME, Piazza Zichy

ma és minden este Somogyi László
cimbalmóművész és Kovács József
primás

hangversenye.

A helybeli és az átutazó magyarság
szíves figyelmébe.

Magyar kiszolgálás.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Halál a poloskákról

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragadós betegségek ellen fertőtlenítő. Elarusito

Graf A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Literje K 150 házhoz szállítva.

Lakások fertőtlenítése elvállaltatik.

Eladó ebédlő,

egy kredencz, trumeau, diván és két szekrény ónémet stílusban.
Via Governo 4 II. em. 3 ajtó.

Az új bérlő által teljesen
ujjalakított és kiválóan vezetett

Therapia szálló

Cirkvenicában

kitűnő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron. Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővénnyű tengeri fürdő, saját tehenészet stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerzappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. stb.

VENDÉGLŐ

A VIRÁGCSOKORHOZ

Fiume Ürmény tér 2 sz.

A színházi idény alatt

nyitva éjjeli 1 óráig

Fehér asztali óbor literje —.60 kr.

Fehér Bakator óbor 1900 évi literje —.80 kr.

" " " 1892 " " " 1.—

Dalmái és isztriai vörös borok literje 40 kr.

Szíves látogatást esd

HORVÁTH NAGY AM.

Uraim!

A sztrajk nálunk megszűnt, megadtuk munkásaink összes követeléseit, de nem a rendelők rovására. A régi bevezetett árak nálunk továbbra is megmaradnak.

18 vagy 24 frt.

egy remek szabású uri öltöny vagy felöltő mérték után tiszta gyapjú szövettől.

Seiler R. és Társa

Első fiúmei amerikai rendszerű versenyszabóság

Vicolo della Dogana 4.

SPORT VENDÉGLŐ

FIUME, Via Germania 2
a Jellacsics kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitűnő borok.
Kőbányai Polgári Sör.

WEISZ JENŐ vendéglős.

Első és legjobb hírnevű óráüzlet

Nattich: Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórák.

Genfi és Glashütte-féle
angol különlegességi
gyártmányok.

Bonbonniere Möve

Előkelő Mulató

Abbazia Bristol - szálló

Estenként nemzetközi varieté-
előadások kizárólag elsőrendű
művészi erők felléptetésével.

Kitűnő szellőztetés.

Nagy Alkalmi Vétel!!

Partiban vásárolt
nagy mennyiségű uri-
női- gyermek-
divatharisnyákat
hallasatlan olcsó
árban ad el a

NEW-YORK

áruház
FIUME, Via Andrassy I. sz.

A fiumei közönség és az
idegenek figyelmébe!

A legelső rendű uri és női

divat-különlegességek

Fiumében kizárólag

Alpron Attilio

czégnél a Corsón kaphatók.

Rákóci vendéglő

Az új kivándorlási palotával szemben,
Valódi magyar konyha.

Ebéd és vacsora 20 forint.
Kényelmes hely társas kuglizók
részére. Gyönyörű kerthelyiség.

Tisztelettel

GULYÁS LÁSZLÓ, vendéglős.

ADRIA ÉTTEREM

— FIUME, —

Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.
A város központjában.

Idegenek találkozó helye.

Kitűnő konyha.

Minden időben friss halak.

Pálma-Hajviz

a jelenkor orvosszakértőinek vizsgálata
alapján az elismert legjobb hajviz. Növény-
és gyökérkivonatokból természetes uton
előállított higiénikus hatásokban bővelkedő
hajviz.

■ PÁLMA-HAJVIZ ■

erősíti a hajszálok gyökereit és ezáltal
megszünteti a haj idő előtti kihullását és
megakadályozza a korpa-képződést.

■ PÁLMA-HAJVIZ ■

a hajnövést jótékonyan előmozdítja és an-
nak meglévő színét épségben tartja.

Kapható **CSIZMÁS DEMETER**
fiumei első magyar fodrásznál
Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló kö-
zelében).

■ Ára K 2.50 ■

Viszontelárusítóknak engedmény.

CRNKOVIC

szálloda, penzió és kávéház.
CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart
mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitűnő magyar és német konyha.

Kitüntetve a német orvos kong-
resszus által.

Eredeti magyar és német fajborok va-
lamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan
alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIC JÓZSEF.

KURZ FRIGYES

szobafestő
czimfestő és mázoló,

Vicolo del Pino 9.

Elvállalok szoba- és díszlet-
festést, mázolókat a legegyszerűbb
kiviteltől a leggazdagabbig.

Fa-, bádóg-, vász on- és üveg-
cimentablák készítését a legmo-
dernebb kivitelben a legolcsóbb
árak mellett.

A n. é. közönség szives párt-
fogását kéri

mely tisztelettel

KURZ FRIGYES

Vicolo del Pino 9. szám.

Mindenféle használt
butort veszek
a legjobb árban.

Deutsch M.
Via Governo 4.

**ELSO FIUMEI
RUHA - SANATORIUM**

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra át-
veszek. Olcsó havi előfizetés ellenében
rendben tartom az egész ruhakészletet. 30
éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szives pártfogást kér

Schönberg H. férfitiszabó.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak
részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jéggvár: Canale-utca, Steinmann-ház.

**GYÓGYHATÁSÚ
DUPLA MALÁTA SÖR**

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör.
A sör hetenként 25 majolika palackot tar-
talmazó eredeti ládában érkezik frissen a
gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állan-
dóan raktáron van kiviteli és márciusi sör,
1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél literes
palackot tartalmazó eredeti ládában

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is
kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fu-
szer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6

Ha szereti az egészségét,
használjon kizárólag
aluminium konyhaedényeket

tiszta alumíniumfémű, a melyekkel fűtő-
anyagban 40%-ot takarít meg.

EGYEDÜLI FŐRAKTÁROS

LEONESSA VINCENZO

Via Andrassy 17. — FIUME — Via Andrassy 17.

Bátorkodom a n. é. közönséggel tudatni, hogy a kedvelt
cantridai fürdőnek remek fekvésű
kerti vendéglőjét saját kezelésbe átvettem. Azon leszek, hogy kony-
hámmal s pincémel csak a legjobbat nyújtsam.
Kőbányai Polgári Sör. Vasár- s ünnepnap katonahangverseny.
Ételek árai: Vesepecsenye, sertéskaraj, rostélyos és bécsi szelet á 80 fill. Prágai
sonka 70 fill. Szalámi 40 fillér.
Számos látogatást kér MANN JÁNOS.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrassy, — Telefon 121. sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda
a villamos vasut mentén. Villamos világítás,
lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D'Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.
Kitűnő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak
Az idegenek találkozó helye.

ROSENBERGER B.

nagy butorraktára

Fiume Via Governo 22 (Corso)

Fiume Via Governo 22 (Corso)

Telefon sz. 504.

Prodam és Társa Fiume

◀ Mernőki iroda és iparvállalatok berendezése ▶
Via Adamich 1. sz. Via Adamich 1. sz.

Villamos világítási, villámhárító, telefon és villamos-csengő berendezések.
Villamos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.